

การออกแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน
English Instructional Design Using Scenario-Based Learning

สุดคณิง นฤพนธ์จิรกุล

อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

โทร. 081-839-2380 E-mail: skanung@dpu.ac.th

Sudkanung Naruponjirakul

Lecturer, Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การสร้างฉากสถานการณ์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เผชิญฉากสถานการณ์ 2) ต่อสู้กับปัญหา และ 3) เรียนรู้ด้วยตนเอง บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับปริญญาตรี สามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะของผู้เรียนจากการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริง ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของการใช้ภาษาอังกฤษกับการทำงาน ผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้นี้ยังช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 และยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตในการเข้าสู่โลกการทำงาน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน ฉากสถานการณ์

Abstract

The aim of the article was to propose the English instructional design using scenario-based learning. This instructional design consists of learning objectives, scenario creation, instructional procedures which include 1) facing a scenario; 2) tackling a problem; and 3) learning independently, teacher's roles, learner's roles, and learning outcomes. The English instructional design using scenario-based learning is suitable for undergraduate students. It enhances all four English language skills by learning in near-world situations. Learners acknowledge the relevance of the use of English language in the workplace. The English instructional design using scenario-based learning develops teamwork and collaboration skills, decision-making skills and

independent learning skills which are desirable characteristics for learners in the 21st century. It also prepares graduates to be ready to enter the world of work.

Keywords: English instructional design, scenario-based learning, scenario

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี โลกต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่ต่างไปจากเดิม ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเดิมจึงไม่สามารถผลิตบัณฑิตได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานยุคปัจจุบัน จากการศึกษาของ McKinsey Global Institute ในปี ค.ศ. 2017 พบว่า บัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยมีอุปสรรคสำคัญในการทำงานกับบริษัทข้ามชาติ คือการขาดทักษะภาษาอังกฤษ โดยในรายงานระบุว่า บัณฑิตเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นที่มีทักษะภาษาอังกฤษเพียงพอต่อการทำงาน อีกร้อยละ 93 ยังต้องพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงต้องเน้นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทจริง และถ้าเป็นไปได้สถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกงานกับองค์กรที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสารเพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรง ส่วนการเรียนในห้องเรียนให้เน้นการใช้สถานการณ์จำลองและสื่อออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างโลกการทำงานจริงกับการใช้ภาษาอังกฤษ และทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ด้านธุรกิจ และความตระหนักทางวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กัน การสอนเพียงแต่ทักษะการทำงาน เช่น การนำเสนองาน การเขียนจดหมายและอีเมล หรือการเจรจาต่อรองนั้นไม่เพียงพอ ผู้สอนต้องเพิ่มทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและทักษะทางสังคมเข้าไปอีกด้วย นอกจากนี้ ผลการสำรวจโดย Global English ในปี ค.ศ. 2010 ซึ่งสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกทั่วโลกจำนวน 26,000 คนจาก 152 ประเทศ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสำรวจร้อยละ 74 เห็นว่าภาษาอังกฤษมีความจำเป็นในการทำงานมากที่สุด ร้อยละ 55 ระบุว่าจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานเป็นประจำทุกวัน และผู้ตอบแบบสำรวจร้อยละ 69 ระบุว่าภาษาอังกฤษเป็นทักษะหลักที่ทำให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้น

สำหรับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยนั้นพิจารณาได้จากดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษ ซึ่งจัดทำโดยสถาบันภาษา Education First ในปี พ.ศ. 2560 โดยประเมินจากประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวนมากกว่าหนึ่งล้านคนใน 80 ประเทศทั่วโลกที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ผลการประเมินพบว่าประเทศไทยได้ 49.78 คะแนน อยู่ในระดับ Low proficiency จัดเป็นอันดับที่ 53 ของโลก และเมื่อเปรียบเทียบกับเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ปรากฏว่าประเทศสิงคโปร์อยู่ในลำดับที่ 5 ประเทศมาเลเซียอยู่ในลำดับที่ 13 ประเทศฟิลิปปินส์อยู่ในลำดับที่ 15 ประเทศเวียดนามอยู่ในลำดับที่ 34 ประเทศอินโดนีเซียอยู่ลำดับที่ 39 ซึ่งล้วนเป็นอันดับที่ต่ำกว่าประเทศไทยทั้งสิ้น มีเพียงประเทศกัมพูชาที่ได้ลำดับที่ 77 และประเทศลาวที่ได้ลำดับที่ 80 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าประเทศไทย ผลการทดสอบที่เป็นสากลอีกอย่าง

หนึ่งคือแบบทดสอบ TOEIC (Test of English for International Communication) ซึ่งเป็นการวัดทักษะการฟังและทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ จากรายงาน 2017 Report on Test Takers Worldwide ซึ่งจัดทำโดยสถาบัน Educational Testing Service (ETS) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบ TOEIC ของประเทศไทยอยู่ที่ 482 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่า ประเทศฟิลิปปินส์มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 727 คะแนน ประเทศมาเลเซียคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 642 คะแนน ประเทศเวียดนามคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 496 คะแนน และประเทศอินโดนีเซียคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 447 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบ TOEIC ของประเทศไทยยังคงไม่สูงนักเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน และเมื่อเทียบกับระดับตามมาตรฐานของ Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) คะแนนเฉลี่ยของการสอบ TOEIC ของประเทศไทยอยู่ในระดับ A2 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพื้นฐานเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีผลการสำรวจความต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตไทยของสถานประกอบการพบว่า สถานประกอบการภาครัฐและเอกชนต้องการบัณฑิตที่สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ดีตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป โดยต้องการภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากที่สุด บัณฑิตควรสามารถใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน และสามารถปฏิบัติงานพิเศษที่ใช้ทักษะภาษาบูรณาการกับศาสตร์อื่น เช่น การเป็นพิธีกรและวิทยากร การเจรจาต่อรองและไกลเกลี่ย การเขียนและวิเคราะห์โครงการ และการนำเสนองาน เป็นต้น (วรวรรณ ศรียาภัย และคณะ, 2553)

การทำงานในศตวรรษที่ 21 จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากโดยจะมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น แต่ผู้สอนส่วนใหญ่ยังเตรียมตัวหรือจัดการเรียนรู้ที่ไม่ทันการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้เรียนจะที่เข้าสู่ตลาดแรงงานต้องมีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้และคัดกรองความรู้จนตกผลึกความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ หรือกล่าวได้ว่าผู้เรียนยุคใหม่ควรมีความสามารถในการสอนตนเองได้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2558) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษรูปแบบใหม่ ๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานจึงมีความจำเป็น และเมื่อจบการศึกษาไปแล้วสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานได้ทันทีพร้อมทั้งมีทักษะที่จำเป็นด้านอื่น ๆ บทความนี้จะนำเสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน เพื่อมุ่งหมายให้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเข้ากับทักษะการทำงาน เป็นการเรียนรู้ที่กระตุ้นทักษะทางปัญญา ส่งเสริมกระบวนการคิดและพัฒนาทักษะทางอารมณ์ ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะนี้เป็นการสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้ใช้ทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักคิดแก้ปัญหา และนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวคิดที่ใช้การจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานเกิดขึ้นจากการผสมผสานแนวคิดการจัดการเรียนรู้ 3 แนวคิดเข้าด้วยกัน คือ การเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน การปล่อยความรับผิดชอบทีละน้อย และการเสริมต่อการเรียนรู้

แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน (Scenario-based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนเข้าสู่การทำงานจริง หลักการสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานอยู่ที่การออกแบบฉากสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการทำงานร่วมกันในการแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา ฝึกทักษะการคิด การเลือกสรรข้อมูล การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการจากบัณฑิตที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Errington, 2010) การเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานมีความยืดหยุ่นสูง ไม่มีคำตอบที่ตายตัวเพียงคำตอบเดียว แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองในการแก้ไขสถานการณ์ รวมทั้งเรียนรู้จากผลป้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

ลักษณะของการสอนตามแนวการเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานมีความแตกต่างจากการสอนแบบดั้งเดิม (Traditional approach) โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน คิดแก้ปัญหาที่ไม่มีคำตอบตายตัวล่วงหน้า ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในขณะที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม การเรียนรู้จึงเป็นไปอย่างมีพลวัต และเกิดการเรียนรู้เชิงลึก การเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานมีความท้าทายผู้เรียนและสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการทั้งของผู้เรียนและตลาดแรงงานในปัจจุบัน (Kindley, 2002)

แนวคิดการปล่อยความรับผิดชอบทีละน้อย (Gradual release of responsibility) เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดย Douglas Fisher และ Nancy Frey มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนอย่างอิสระ (Independent learner) โดยถ่ายโอนความรับผิดชอบในการเรียนรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งการจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระนั้นจะมีขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนรู้อยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสอนอย่างมีจุดมุ่งหมาย (Focused instruction) 2) การสอนแบบชี้นำ (Guided instruction) 3) การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative learning) และ 4) การเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent learning) จะเห็นได้ว่าขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนนี้จะค่อย ๆ ถ่ายโอนความรับผิดชอบในการเรียนรู้จากตัวผู้สอนไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความมั่นใจในการรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง (Fisher & Frey, 2014)

ในการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้สอนจำนวนมากมักปล่อยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในทันทีทันใด ซึ่งปรากฏว่าการจัดการเรียนรู้หลายครั้งเกิดความล้มเหลว ผู้สอนไม่

เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนก็เข้าใจว่าผู้สอนไม่ยอมสอน ปล่อยให้มีความรับผิดชอบทุกอย่างไว้กับผู้เรียนฝ่ายเดียว แนวคิดการปล่อยให้มีความรับผิดชอบทีละน้อยจึงเป็นแนวคิดที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Frey & Fisher, 2009) จุดเด่นของแนวคิดนี้คือการสร้างศรัทธาและความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การถ่ายโอนศูนย์กลางการเรียนรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนเป็นไปอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ผู้สอนไม่ปล่อยให้มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเร็วเกินไปจนอาจเกิดความล้มเหลวในการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายโอนความรับผิดชอบตามแนวคิดนี้สามารถหมุนเวียนหรือทำซ้ำได้จนกว่าจะแน่ใจว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งนั้นแล้ว

แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) มาจากแนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross ในปี ค.ศ. 1976 ซึ่งคำว่า Scaffold หมายถึง นั่งร้านที่ช่างก่อสร้างใช้เมื่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคาร นั่งร้านจะค่อย ๆ สร้างจากฐานขึ้นสู่ด้านบน และเมื่อก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะรื้อนั่งร้านออกไป การเสริมต่อการเรียนรู้จึงเปรียบเหมือนการสร้างนั่งร้านเพื่อให้ครูหรือเพื่อนที่เก่งกว่าช่วยเหลือหรือเสริมอย่างเป็นระบบให้กับผู้เรียนที่อ่อนกว่า เพื่อสามารถแก้ปัญหาได้ปัญหาหนึ่งหรือทำการงานที่ยากให้สำเร็จ ทั้งนี้ การช่วยเหลือจะเกิดขึ้นชั่วคราวและจะค่อย ๆ ลดลงเมื่อผู้เรียนมีความสามารถมากขึ้น (Hammond & Gibbons, 2001)

แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้เหมาะสมต่อการช่วยจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับคนไทย เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่มั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ อีกทั้งระดับความสามารถภาษาอังกฤษก็ไม่สูงนัก การที่ผู้สอนหรือเพื่อนช่วยเหลือด้วยการเสริมต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมความมั่นใจในการเรียนและช่วยให้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น การเสริมต่อการเรียนรู้สามารถทำได้ 2 แบบ คือ การเสริมต่อการเรียนรู้ที่ผนวกหรือวางแผนไว้แล้วในแผนการสอนเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง อีกรูปแบบหนึ่งคือการเสริมต่อการเรียนรู้ตามความจำเป็นซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรม เมื่อผู้สอนสังเกตเห็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมจะเข้าช่วยเหลือผู้เรียนทันทีด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมและเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (Brush & Saye, 2002)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน

จากแนวคิดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การสร้างฉากสถานการณ์ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Learning objectives) ควรสอดคล้องกับสมรรถนะที่คาดหวังสำหรับวิชาภาษาอังกฤษแต่ละรายวิชา การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีสามารถใช้หลัก ABCD method (Heinich, et al., 1996) ซึ่งประกอบด้วย A (Audience) ระบุว่าผู้เรียนคือใคร B (Behavior) ระบุพฤติกรรมที่คาดหวังที่สามารถวัดหรือประเมินได้ C (Condition) ระบุถึงเงื่อนไขหรือสภาพการณ์

และ D (Degree) ระบุถึงระดับพฤติกรรมหรือสมรรถนะที่ยอมรับได้ ตัวอย่างของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เช่น At the end of the session, students will be able to write a cover letter for an entry-level position using appropriate format and providing information to convince prospective employers.

การสร้างฉากสถานการณ์ (Scenario creation) เป็นการวางแผนเลือกฉากสถานการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ฉากสถานการณ์ที่ดีต้องมีความเหมือนจริง ใจให้ผู้เรียนอยากรับรู้ประสบการณ์นั้นและพยายามแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา ฉากสถานการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษควรเป็นสถานการณ์เตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเมื่อต้องเข้าสู่การทำงานจริง เช่น การสมัครงาน การติดต่อลูกค้า การแก้ไขข้อร้องเรียน การนำเสนอผลงาน เป็นต้น แต่ฉากสถานการณ์นั้นต้องมีจุดหักเห (Trigger point) เพื่อให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาอังกฤษและทักษะอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหา (Mery & Blakiston, 2010) ประเภทของฉากสถานการณ์ที่สามารถนำมาใช้กับวิชาภาษาอังกฤษได้ คือ ฉากสถานการณ์ที่ใช้ทักษะเป็นฐาน และฉากสถานการณ์ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน

ฉากสถานการณ์ที่ใช้ทักษะเป็นฐาน (Skills-based scenario) คือ สถานการณ์ที่กำหนดให้ผู้เรียนใช้ทักษะพื้นฐานและความเข้าใจเบื้องต้นเรื่องกฎเกณฑ์ในการแก้ไขสถานการณ์ ชุดความรู้ที่ได้รับจากฉากสถานการณ์ประเภทนี้เป็นความรู้แบบตายตัว สามารถระบุพฤติกรรมที่ต้องการได้ชัดเจน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และจดจำได้ง่าย

ฉากสถานการณ์ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based scenario) คือ สถานการณ์แบบปลายเปิดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง เน้นการคิดวิเคราะห์ว่าผู้เรียนมีความรู้เรื่องใดมาแล้ว และต้องแสวงหาความรู้ใดเพิ่มเติมเพื่อสร้างเป็นความรู้ใหม่ และนำความรู้นั้นไปตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม คำตอบที่ได้จากฉากสถานการณ์ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานไม่ตายตัวและมีความหลากหลาย

ตัวอย่างของการสร้างฉากสถานการณ์ในรายวิชาภาษาอังกฤษ

WebWare, a successful multinational IT company, is suddenly in need of a new administrative officer. Alan Chen and Amy Yang are responsible for the process of recruiting a new team member. They discuss some job applications and the interview format. Then they decided to call you to give them details of your qualifications and experience. However, you just graduated from Dhurakij Pundit University and you have never had attended a job interview in English before. You need to study how to prepare for a job interview, how to answer interview questions and how to behave during the interview. You hope to do your best in the interview so that you will be selected for the position. The interview will take place next

week but you are not sure if you are ready for the interview. Due to time constraints, how will you prepare for a job interview?

Learning activity 1: Summarize how to prepare for a job interview.

Learning activity 2: Role-play the job interview situation.

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ (Instructional procedures) ก่อนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมผู้เรียนให้เข้าใจถึงความหมายของฉากสถานการณ์ ข้อดีของการเรียนรู้จากฉากสถานการณ์ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากการเรียนภาษาอังกฤษแบบเดิม โดยอาจจัดปฐมนิเทศหรือประชุมชี้แจงก่อนเริ่มเรียน อีกทั้งควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เพื่อลดความวิตกกังวล และเพิ่มแรงจูงใจให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะคนที่ไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานมี 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

1. Facing a scenario: เผชิญฉากสถานการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนรับทราบถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้และตรวจสอบความรู้เดิมของตนเองว่ามีเพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาจากฉากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นหรือไม่ โดยในขั้นตอนนี้มีขั้นตอนย่อย ๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ดังนี้

1.1 ผู้สอนใช้เวลาประมาณ 10 นาทีเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ พร้อมทั้งชี้แจงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ในครั้งนี้

1.2 ผู้สอนตรวจสอบหรือประเมินความรู้เดิมของผู้เรียนว่ามีเพียงพอต่อการเรียนรู้ตามเนื้อหาหรือไม่ ผู้สอนอาจต้องเสริมหรือปรับพื้นฐานความรู้ให้ผู้เรียน และควรเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของความรู้เดิมกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่

1.3 ผู้สอนแนะนำฉากสถานการณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ อธิบายลักษณะกิจกรรมและผลที่คาดหวังจากกิจกรรมการเรียนรู้

2. Tackling the problem: ต่อสู้กับปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ฝึกใช้ทักษะภาษาอังกฤษและทักษะทางสังคมอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาจากฉากสถานการณ์ที่ได้รับ โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้

2.1 ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนละความสามารถประมาณกลุ่มละ 4-6 คน ในการจัดกลุ่มผู้สอนต้องมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนจะมีบทบาทในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษ แสดงความคิดเห็นและช่วยกันแก้ปัญหาที่กำหนด

2.2 ผู้สอนแนะนำแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้กับกิจกรรมนั้น

2.3 ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ค้นคว้าหาข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.4 ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม ให้ความช่วยเหลือและเสริมการเรียนรู้กลุ่มที่ประสบปัญหาในการทำกิจกรรม หากมีผู้เรียนที่นิ่งเงียบ ผู้สอนต้องมีส่วนในการกระตุ้นหรือเสริมให้ผู้เรียนคนนั้นแสดงบทบาทอย่างเหมาะสม แต่หากมีผู้เรียนที่รบกวนการทำงานกลุ่ม ผู้สอนอาจจำเป็นต้องหยุดการทำกิจกรรมของกลุ่มนั้นชั่วคราวเพื่อกำหนดบทบาทและกติกาของสมาชิกกลุ่มขึ้นมาใหม่

2.5 ผู้เรียนนำเสนอผลงานตามที่กิจกรรมกำหนดไว้

2.6 ผู้สอนรับฟังและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน ผู้สอนต้องเสริมความรู้หรือทักษะที่ผู้เรียนยังบกพร่องและแสดงข้อผิดพลาดเป็นส่วนใหญ่

2.7 ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม โดยอาจเขียนสรุปในรูปแบบบันทึกหลังเรียน (Learning log) หรือแบบบันทึกสะท้อนคิด (Reflective writing) ก็ได้

3. Learning independently: เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนมั่นใจแล้วว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างเพียงพอ จึงมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษและแสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง มีขั้นตอนย่อยประกอบด้วย

3.1 ผู้สอนมอบหมายกิจกรรมให้ผู้เรียนทำด้วยตนเอง

3.2 ผู้สอนแจ้งเกณฑ์การประเมินชิ้นงานและประเมินชิ้นงานเป็นรายบุคคล

3.3 ผู้สอนแจ้งผลการประเมินชิ้นงานและให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นรายบุคคล

บทบาทผู้สอน (Teacher's roles) ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานนั้น ผู้สอนมีบทบาทสำคัญ 4 ด้านในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

1. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งในที่นี้เป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่หลากหลาย ร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงพฤติกรรมและความสามารถอย่างเต็มที่ พยายามส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

2. การช่วยเสริมการเรียนรู้ ผู้สอนควรสังเกตการทำงานและการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้คำชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถาม การบอกเป็นนัย การใช้ภาษาแม่ในการอธิบายแนวคิดสำคัญ หรือการสาธิตให้เห็น เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติภาระงานได้สำเร็จและเกิดความมั่นใจในตนเอง

3. การให้ข้อมูลป้อนกลับและการสร้างแรงจูงใจ การให้ข้อมูลป้อนกลับในทางบวกนั้นมีความสำคัญมากในการสอน ระหว่างการทำกิจกรรมผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ว่าสิ่งที่ตนทำไปนั้นถูกต้องหรือไม่ ผู้สอนควรให้ข้อมูลป้อนกลับในเชิงบวกที่กระชับและชัดเจน เช่น ให้คำชมเชยถ้าผู้เรียนทำ

ถูกต้องหรือช่วยแก้ไขหากผู้เรียนทำผิด นอกจากนี้ ผู้เรียนแต่ละคนล้วนต้องการกำลังใจเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง หลังจากที่ทำกิจกรรมแล้วผู้สอนควรให้กำลังใจในความพยายามของผู้เรียน และบอกให้ผู้เรียนทราบว่ากิจกรรมหรือภาระงานนั้นมีประโยชน์อย่างไร ผู้สอนสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ นั้นจะช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง ผู้สอนต้องคอยให้กำลังใจ ส่งเสริม สนับสนุน และต้องมีความอดทน เพราะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา

4. การทบทวน การสอนภาษาอังกฤษควรมีการทบทวนอยู่เป็นประจำ ผู้เรียนส่วนใหญ่อาจจะเรียนรู้ภาษาใหม่ได้รวดเร็วแต่ก็ลืมง่ายด้วยเช่นกัน ผู้สอนจึงควรทบทวนเนื้อหาเดิมที่ผู้เรียนเคยเรียนแล้วก่อนเริ่มแนะนำเนื้อหาใหม่เสมอ การทบทวนอยู่เป็นประจำจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้าด้วยกัน และมองเห็นว่าสิ่งที่ได้เรียนมาแล้วก่อนหน้านี้ในบริบทอย่างหนึ่งยังสามารถนำมาปรับใช้ในบริบทอื่น ๆ ที่แตกต่างกันไปได้

บทบาทผู้เรียน (Learner's roles) ในการดำเนินกิจกรรมโดยใช้การเรียนรู้จากสถานการณ์เป็นฐานนั้น ผู้เรียนควรได้แสดงบทบาทสำคัญดังต่อไปนี้

1. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการเรียนและทำความเข้าใจกับวัตถุประสงค์ของการเรียน ร่วมกันวางแผนและกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มก่อนการทำกิจกรรม
2. รับผิดชอบตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ร่วมรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในกลุ่ม เสนอความรู้ใหม่ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามา
3. สร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในกลุ่มจากการช่วยเสริมการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันสรุปความรู้และนำเสนอผลงาน
4. ตรวจสอบความก้าวหน้าของกลุ่มขณะทำกิจกรรม ขอความช่วยเหลือจากผู้สอนหากเกิดปัญหาหรืออุปสรรค
5. ประเมินตนเองว่ามีความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้มากน้อยเพียงใด และมีประเด็นใดที่ต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์เป็นฐานประสบผลสำเร็จ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนทุกคนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยจดบันทึกคำศัพท์ วลี หรือรูปประโยคใหม่ที่ได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง เขียนแผนภูมิโน้ตเพื่อสะท้อนความคิดรวบยอดและแสดงความเชื่อมโยงของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ ผู้เรียนสามารถบันทึกสิ่งที่ชอบและไม่ชอบจากการทำกิจกรรมเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้สอนทราบว่ายังมีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ได้หลากหลายวิธี เช่น หากต้องการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative assessment) ให้ใช้การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินการนำเสนองาน หรือประเมินชิ้นงาน เพื่อตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนและสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์

เพื่อให้ผู้เรียนนำกลับไปพัฒนาตนเอง สำหรับการประเมินเพื่อตัดสิน (Summative assessment) ผู้สอนสามารถใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ภาษาอังกฤษ (Achievement test) ที่ไม่ใช่แบบปรนัย เลือกตอบ แต่ควรกำหนดเป็นแบบจำลองสถานการณ์ ซึ่งสามารถประเมินความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษได้อย่างแท้จริง

ตัวอย่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฉาก สถานการณ์เป็นฐาน

- You and your partner have five minutes to prepare the conversation.
- You are asked to role-play the conversation about three minutes.

Setting: At Jaymart Shop

Participants: Student A is a customer.

Student B is a salesperson.

Situation:

Student A is interested in buying a new smartphone. He/She asks for information from Student B and negotiates for a 15% discount and a two-year warranty. However, Student B is able to provide only a 5% discount and a one-year warranty. They start haggling and come to a conclusion.

ภาพที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน

สรุป

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะภาษาอังกฤษที่ตรงกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นจริงในการทำงาน ภาษาที่ได้เรียนรู้จึงเป็นธรรมชาติและสามารถใช้สื่อสารได้จริง การเรียนรู้จากฉากสถานการณ์ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นผู้เรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active learner) กล่าวแสดงออก เห็นประโยชน์จากการใช้ทักษะภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง อีกทั้งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอน ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐานเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยได้ผล ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารและมีความพร้อมในการทำงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ฉากสถานการณ์เป็นฐาน

1. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงในการทำกิจกรรม เพราะนอกจากจะเป็นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษแล้ว ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจและเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองอีกด้วย
2. หากฉากสถานการณ์ที่กำหนดไม่สอดคล้องกับบริบทหรือความสนใจของผู้เรียน ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนในการสร้างฉากสถานการณ์ (Learner-generated scenario)
3. การนำเสนอฉากสถานการณ์อาจใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ หรือแอนิเมชัน เป็นต้น เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและให้ผู้เรียนเห็นสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นจริงเมื่อไปทำงาน ในการจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าหาข้อมูลและการทำกิจกรรม
4. ผู้สอนต้องเชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้สอนไม่ต้องกังวลว่าผู้เรียนจะได้ความรู้ไม่เพียงพอ วิธีจัดการเรียนรู้นี้ทำให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักช่วยเหลือกัน และสามารถถ่ายทอดความรู้หรือสอนเพื่อนด้วยตนเองได้

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2558). บทบาทของครูในอนาคต: เตรียมผู้เรียนให้สอนตนเองได้ต่อไป. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 1(1): 1 - 8. ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/112118/87382>
- วรวรรณ ศรียาภัย และคณะ. (2553). ความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตทางภาษาและการสื่อสารของสถานประกอบการ. วารสารช่อพะยอม, 21: 36 - 50.

- Brush, T.A., & Saye, J.W. (2002). *A summary of research exploring hard and soft scaffolding for teachers and students using a multimedia supported learning environment*. **The Journal of Interactive Online Learning**, 1(2): 2 - 12.
- Education First. (2017). **EF English Proficiency Index**. Retrieved on June 15th, 2018, from www.ef.com/epi
- Educational Testing Service. (2018). **2017 TOEIC Report on Test Takers Worldwide**. Retrieved on June 15th, 2018, from <http://www.etsglobal.org/Global/Eng/content/download/23691/378432/version/1/file/LR+2017+Worldwide+Report.pdf>
- Errington, E.P. (2010). **Preparing graduates for the professions using scenario-based learning**. Brisbane: Post Pressed.
- Fisher, D., & Frey, N. (2014). **Better learning through structured teaching: A framework for the gradual release of responsibility**. 2nd ed. Alexandria, Virginia: Association of Supervision and Curriculum Development.
- Frey, N., & Fisher, D. (2009). *The release of learning*. **Principle Leadership**, February 2009: 18 - 22.
- Global English. (2010). **The globalization of English report: Globalization accelerates need for business English communication skills**. Retrieved on September 13th, 2017, from http://static.globalenglish.com/files/case_studies/GlobEng_ResearchSt_GlobEngRep_EN-US_FINAL.pdf
- Hammond, J., & Gibbons, P. (2001). **What is scaffolding?** In J. Hammond (Ed.), **Scaffolding: Teaching and learning in language and literacy education** (pp. 1 - 14). New Town, NSW: Primary English Teaching Association.
- Heinich, R., et al. (1996). **Instructional media and technologies for learning**. Englewood Cliffs, NJ: Merrill.
- Kindley, R.W. (2002). **Scenario-based e-learning: A step beyond traditional e-learning**. Retrieved on March 18th, 2016, from <http://www.learningcircuits.com/2002/may2002/kindley.html>
- McKinsey Global Institute. (2017). **A future that works: Automation, employment, and productivity**. Retrieved on June 2nd, 2017, from [www.mckinsey.com/MGI-A-future-that-works-Full-report%20\(1\).pdf](http://www.mckinsey.com/MGI-A-future-that-works-Full-report%20(1).pdf)

- Mery, Y., & Blakiston, R. (2010). **Scenario-based e-learning: Putting the student in the driver's seat.** 26th Annual Conference on Distance Teaching and Learning. August 4 - 6, 2010. Wisconsin: University of Wisconsin.
- Sinlarat, P. (2015). *Future teacher's roles: Preparing students to teach themselves.* **Journal of Social Sciences and Humanities, Rajabur University**, 1(1): 1 - 8. Retrieved on June 25th, 2018, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/112118/87382> (in Thai)
- Sriyabhaya, W., et al. (2010). *The Needs of Entrepreneurs to Characteristics of Graduates in Language and Communication.* **Chophayom Journal**, 21: 36 - 50. (in Thai)